

Sammanfattning av Näringslivsparlamentet

Jämtland/Härjedalen 12 maj 2022

Kompetensförsörjning

Hur ska vi skapa en attraktiv region som helhet utifrån fler perspektiv än arbetsliv och naturliv? Så som skola, vård, levande stad/landsbygd för att locka inflyttning.

För att möjliggöra tillväxt och för att bibehålla den inflyttning som sker till länet, **krävas en god kommunikation till och från regionen.** Som nyinflyttad till länet är det viktigt att kunna röra sig enkelt till och från sin nya hemort under exempelvis ledighet, och att få känslan av att Jämtland/Härjedalen ligger i närheten av resten av Sverige och världen. Det är också viktigt att utveckla landsbygden för att möjliggöra att det går att bo och verka i hela länet. **När det kommer till att rekrytera kompetens utanför regionen/landet är det främst bostadsfrågan som är ett hinder, där det finns behov av rätt typ av bostäder.** Så som villor/gårdar, fastigheter med större tomter, tomter att bygga på samt hyresrätter.

*En stor utmaning inom besöksnäringen, som en effekt av pandemin, är ett väldigt stort behov av kockar. Kompetensen är en enorm bristvara, där det finns restauranger som inte kommer kunna öppna upp till sommaren då det är så pass svårt att rekrytera utbildade kockar. Lösningar som Arbetsförmedlingen ser det handlar om att på lång sikt bli bättre på att **kalibrera utbildningssystemet och styra individens val** mot jobb! På kort sikt finns det gratis kockutbildning på AF, där det är i dagsläget stora utmaningar att fylla platserna.*

Det krävs ett samarbete mellan näringen och utbildningsanordnare, där näringen behöver bli bättre på att **marknadsföra yrket/branschen och stärka attraktionskraften till dessa**. Generellt finns det mycket arbetstillfällen i regionen, och det krävs ett stort arbete för enskilda arbetsgivare och tillsammans, att förmedla vilken attraktiv arbetsmarknad som finns, oavsett bransch och yrke.

Mitt företag är i behov av stöd för att framtidssäkra kompetens

- Ja — 52 %
- Nej — 48 %

Hur marknadsför Mittuniversitetet sig, och väljer man att nischas som ett universitet som är belägen i en attraktiv fjällnära region? Mittuniversitetet kan bli bättre på att använda det i sin paketering vid marknadsföring och man konstaterar att det är viktigt att utnyttja det för att attrahera studenter till regionen som företag i sin tur kan attrahera under och efter avslutade utbildningar. Vad krävs för att utbildningar ska finnas på plats fysiskt på universitetet? Många program finns både på distans och på campus, och MIUN vill ha fler utbildningar på plats på campus, men söktrycket är i dagsläget för lågt.

Det handlar om att arbetsgivare och MIUN hittar varandra för att tillsammans göra utbildningarna mer attraktiva. Det krävs ett konkret arbete från arbetsgivare att **själva marknadsföra sig mot studenterna och utbildningarna**, visa vilka jobbmöjligheter som finns i ett tidigt stadi i utbildningen, ta emot praktikanter och exjobb. För att bidra till en strukturell utveckling, för branscher i helhet.

*Något som blir viktigt är breddad rekrytering. Språksvaga är en målgrupp som man på ett bättre sätt inkludera på arbetsmarknaden. Att som företag tänker nytt vid rekryteringar och investerar på lång sikt. Det finns flertal arbetsgivare i länet som gör det framgångsrikt. **MIUN har ett engagemang att vilja starta BRUNK (branschsvenska, universitet, näringsliv, kommuner och regioner).** Vilket syftar till att samverka för att skapa branschsvenska, genom att lära sig språket på universitet och ha mentorer på företagen. MIUN vill samtala om detta med berörda.*

Mitt företag är bekant med de möjligheter som finns att söka finansiellt stöd för kompetensutvecklingsinsatser

- Ja — 17%
- Nej — 83%

Avslutande medskick är att hitta otraditionella vägar, för många regioner i Sverige sitter i samma utmaning och det är bråttom!

Digitalisering

En ny programperiod av EU-programmen är på gång och inom Region JH ser man över ett projekt inom datadriven utveckling, för att stötta företagen att använda sig av data i sin affärsutveckling. Region JH har svårt att se behov som kan fyllas för att stödja företagen. **Där är man öppen för tips på vad som efterfrågas.** När man pratar datadriven utveckling förtydligar en näringslivsrepresentant att det är viktigt att också anpassa digitaliseringen mot vilken affärsmodell man har, och **identifiera vad den enskilda vita fläcken för respektive företag.** Det behövs goda exempel som kan anpassas till den branschen man är i.

Det finns tillräckligt kunskapsutbyte i länets näringsliv kring digitala arbetsmetoder och affärsmodeller

■ Ja — 19 %

■ Nej — 81 %

Tillväxtverket har avsatt 200 000 000 för bredbandsutbyggnad, men fortfarande ser man få projektansökningar på just mjukvaruutveckling. Även här ser de en vit fläck på kartan med datadriven utveckling. Tillväxtverket vill att man, via branschorganisationer eller från regionens håll, mobiliserar kraft för att möjliggöra en riktig uppstart. Det finns gott om pengar för att arbeta med detta.

Vad kan MIUN spela för roll i möjliga projekt? Inom forskningen görs en hel del, särskilt tillsammans med kommuner samt att det genomförs flertal projekt inom vården. **Svårigheten är att hitta ett liknande samarbete med små och medelstora företag.**

MIUN har bra kompetens inom många områden, men även här anser de att det handlar om att hitta varandra mellan universitet och näringsliv.

Det finns tillräckligt kunskapsutbyte i länets näringsliv kring digitala arbetsmetoder och affärsmodeller

- Ja — 19 %
- Nej — 81 %

Den generella digitaliseringen i regionen är förhållandevis låg, och **det krävs ett viktigt arbete från politikens och företagens sida för att tillgängliggöra tjänster som exempelvis gör att det är enklare att bo på landsbygden**. Det finns ett stort behov att utnyttja digitala plattformar för att möjliggöra att bo i ytterområden, exempelvis att kunna träffa vårdinrättningar via digitala verktyg. Det pågår flertal projekt och piloter inom Region JH och kommuner. Vår region används ofta som testbädd pga. demografisk profil med mycket glesbygd. Det handlar ofta om egenmonitorering och egenvård.

Hållbarhet

Hur kan vi hålla ihop regionen, driva sjukvården på ett mer hållbart sätt, mindre hyrpersonal, fler fasta anställningar och mer skatteintäkter inom regionen? Det är viktigt att arbeta för att locka hit kompetens och att man vill arbeta på plats i regionen, **att regionen som arbetsgivare utvecklar sitt arbetsgivarvarumärke för att attrahera och behålla kompetens.** Det är en ödesfråga- att vara en trygg region som inflyttare, invånare och företag vill befinna sig i. Flera företag driver på att en hållbar sjukvård är avgörande för att locka nya verksamheter och invånare till regionen.

För att möjliggöra att kunna bo i hela länet behöver man, utifrån samtliga perspektiv inom hållbarhet, hitta smarta lösningar som gör det enkelt, effektivt och smidigt att resa till och från arbeten och hem. Det kan handla om gemensamt resande, effektiva kollektivalternativ och app-lösningar.

Vilka stöd finns idag i regionen att arbeta med hållbarhet? Det finns just nu ett antal **företagsstöd för konsult hjälp**, ex. stöd i hållbarhetsanalyser och inom områden där man som företag inte själv har kompetens men befinner sig i processer där den specifika kompetens behövs. Det finns också stöd i omställningsprocesser i cirkulär ekonomi.

Mitt företag behöver mer vägledning/utbildning för att uppnå en förändring inom hållbarhetsfrågorna

■ Ja — 70 %

■ Nej — 30 %

Infrastruktur

Viltincidenter är vanligt förekommande tillbud för personal som pendlar till arbetsplatser via länsvägar. Länsvägar får ett regionalt väganslag på 10 000 000 kr årligen, vilket totalt räcker till 200m viltstängsel. Det gäller att investera den summan genomtänkt. **Region JH har dåliga förutsättningar att förbättra de regionala vägarna på grund av en ofördelaktig fördelningsmodell.** Där arbetar man tillsammans i regionen med alla parter så som kommun och näringslivsorganisationer för att få till en förändrad fördelningsmodell. Från Trafikverkets sida har man fått avsätta medel att arbeta med Europavägar och att bygga viltstängsel på dessa, men problemet kvarstår på de regionala vägarna.

Hur underlättar man för personer att arbetspendla från och till Östersund? Det är en viktig fråga och en stor utmaning med pendling och kollektivtrafik. En effekt av gemensamma påtryckningar är att hastigheten på E45 under våren har höjts. Det finns ett generellt problem att man väljer att sänka hastigheter i stället för att investera i vägnätet. **Vad det gäller kollektivtrafik så är det viktigt att kunna lösa utmaningar tillsammans, där dialogen är A och O,** exempelvis så som Nord-Lock beskrev processen med sitt case. Med start i december 2022 kommer man att öka pendlingsmöjligheter mellan Östersund, Hamnerdal och Strömsund. Man ser möjligheter till app-lösningar för att hitta flexibla transporter, samt bygga ut anropsstyrd kollektivtrafik för att arbeta i mindre skala och mer flexibelt.

Möjligheten att bo och arbeta i hela länet påverkar min möjlighet att bedriva verksamhet

- Ja — 60 %
- Nej — 40 %

Vad görs för att få mer pengar till infrastruktur i regionen? Under juni beslutas en nya nationell plan för 12 år framåt. Det har varit ett viktigt och intensivt arbete under åren att få medel till regionens infrastrukturinvesteringar. Det är utmanande som liten region, med mycket transport på väg samt få invånare. Man samverkar med kommuner för att tala med en röst, och har tillsammans med dessa samt näringslivsorganisationer upparbetat gemensamma prioriteringar. **Det är också viktigt att ha kompisar, att ha nära relationer med angränsande regioner.** En framgång är att man nu har fått med Tröndelag i samverkan/partnerskap, ett sätt att underlätta påtryckningar till att få mer investeringar i regionens infrastruktur på Mittbanan och Norra Stambana. Samt Mittstråket där man tillsammans med Region Västernorrland kommer prioritera vad de nya strukturfondsmedlen ska investeras i. Avslutningsvis är Bottniska korridoren en viktig samverkansform med de 7 nordligaste regionerna där man tillsammans påverkar infrastrukturinvesteringar i norra Sverige.

Hur ser man på möjligheten att nyttja Inlandsbanan till godstransporter? Det är avgörande att få medel till att vidmakthålla standarden på infrastruktur som redan är investerad i. Inlandsbanan är snart 100 år och man ser stor potential i den. **Det är ett viktigt stråk som går rakt igenom hela skogssverige och har en viktig funktion att frakta gods på den.** Och sedan på sikt också möjliggöra persontransporter.

Hur ser framtiden ut för flyget och vad behövs för att flyga mer från Åre/Östersund? Man ser att man halkar efter mot andra Swedavia-flygplatser och har flygbolag som är återhållsamma att flyga på Östersund. Generellt är det små flygplan som flyger med orimligt höga biljettpreiser. **Mycket av anledning att det i dagsläget finns ett monopol, och där det behövs konkurrens och målsättningen är att få ett till flygbolag som flyger.** Vi behöver samlas för att möjliggöra omställningen av flyget men då krävs det att man väljer flyget som transportmedel. Det går att flyga grönt, och kompensera för sina flygresor. Det krävs tydliga strategier, en framtidsbild och att vi göra det tillsammans.

Flyget är avgörande för etableringar, inflyttning och kompetensförsörjning. Hur tänker man som enskilda bolag? Hur ser resepolitics ut? Hur bidrar man att flyget fungerar året runt? Det är en tillgänglighetsfråga för tillväxt och avgörande utifrån en besöksnäringssynpunkt! Miljöaspekten måste understödjas politiskt, på en nationell nivå. Men på regional nivå då? Det måste också tydliggöras vilken plan flygbolagen har till att övergå till ett bättre bränsle som är bättre för klimatet. Elflyg är en möjlighet att tillgängliggöra resor till platser som idag är problematiska att ta sig till, ex. Umeå. Åre/ Östersund flygplats skulle kunna vara en arena som möjliggör för elflyg.

*När Norge investerar att elektrifiera järnvägen på sin sida gränsen, kommer vi att kunna leverera en god förbindelse för transport av gods/virke på Mittbanan mellan Sundsvall och till norska gränsen? Idag är det inte helt problemfritt att använda den järnvägen för ändamålet. **Inom den nya programperioden, och inom partnerskapet Mittstråket, kommer det göras investeringar på några 100 000 000 kr på Mittbanan, för att få upp kapacitet och hastighet** för att möjliggöra fler mötesplatser. Redan i år kommer man påbörja två åtgärder för att förkorta restiden på Mittbanan, genom ombyggnationer i Erikslund och Havremagasinet, Östersund, som kommer att öka kapaciteten och sänka restiden. När man får en elektrifierad bana på norsk sida säger SJ att det kommer gå direktåg från Stockholm. Norra Stambanan har varit en av det viktigaste prioriteringar för Region Jämtland/Härjedalen för att få ner restiden till Stockholm.*